

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2015-02-20
meddelad i
Nacka Strand

Mål nr M 220-14

KLAGANDE

Svevia AB, 556768-9848
Box 4018
171 04 Solna

Ombud: Sonja Grauwald Boman
Adress som ovan.

MOTPARTER

1. Länsstyrelsen i Örebro län, 701 86 Örebro
2. Carl Jonas Andersson, Hidingen 130, 711 91 Lindesberg
3. Håkan Andersson, Hidingen 166, 711 91 Lindesberg
4. Roland Andersson, Tranbärsvägen 3, 711 33 Lindesberg
5. Sara Andersson, Vandravägen 6, 705 92 Örebro
6. Tomas Andersson, Hidingen 119, 71191 Lindesberg
7. Hans Boström, Reboda Hertigmossen 131, 711 78 Guldsmedshyttan
8. Inger Agneta Maria Brundin, c/o Segerqvist, Hidingen 149, 711 91 Lindesberg
9. Dalkarlshyttans Fastighetsaktiebolag, Svarttjärnsvägen 16, 711 31 Lindesberg
10. Ann Elenor Fredriksson, Hidingen 143, 711 91 Lindesberg
11. Lennart Fredriksson, Hidingen 143, 711 91 Lindesberg
12. Birgitta Haglund, Hidingen 116, 711 91 Lindesberg
13. Tord Haglund, Hidingen 116, 711 91 Lindesberg
14. Ossi Heikkinen, Hidingen Kvarnforsen 188, 711 91 Lindesberg
15. Gun Henriksson, Hidingen 115, 711 91 Lindesberg
16. Göte Henriksson, Hidingen 115, 711 91 Lindesberg
17. Annika Hickisch, Hidingen 129, 711 91 Lindesberg
18. Emma Jansson, Hidingen 119, 71191 Lindesberg
19. Inga-Lill Karlsson, Hidingen Anneberg 132, 711 91 Lindesberg
20. Karl Olof Karlsson, Hidingen 133, 711 91 Lindesberg
21. Mona Marianne Karlsson, Högstadieplan 62, 711 35 Lindesberg
22. Sören Karlsson, Högstadieplan 62, 711 35 Lindesberg
23. Kemperyds dödsbo, c/o Ove Kemperyd, Mårdshyttan 196, 713 94 Nora
24. Leif Christer Kjellberg, Hidingen 151, 711 91 Lindesberg
25. Esa Kokko, Tenorvägen 4, 711 35 Lindesberg
26. Sten Larsson, Munkhyttan 110, 711 91 Lindesberg
27. Lindesbergsbostäder Aktiebolag, Box 2, 711 21 Lindesberg
28. Jenny Kristina Livén, Hidingen 161, 711 91 Lindesberg
29. Monika Lundin, Hidingen Jonsbro 198, 711 91 Lindesberg
30. Jarl Magnusson, Skolgatan 12, 711 30 Lindesberg
31. Monica Elisabet Magnusson, Skolgatan 12, 711 30 Lindesberg
32. Kerstin Irene Miessner, Hidingen 128, 711 91 Lindesberg
33. Isabell Mosshagen, Skinnarbacken 8, 711 35 Lindesberg

Dok.Id 384795

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104 131 26 Nacka Strand	Augustendalsvägen 20	08-561 656 00 E-post: mmd.nacka@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	08-561 657 99	måndag – fredag 08:30-16:00 -

34. Robin Tore Mosshagen, Skinnarbacken 8, 711 35 Lindesberg
35. Gunilla Niemi-Impola, Hidingen 190, 711 91 Lindesberg
36. Johani Erik Niemi-Impola, Hidingen 190, 711 91 Lindesberg
37. Göran Nilsson, Hidingen 177, 711 91 Lindesberg
38. Robert Nilsson, Hidingen Jonsbro 198, 711 91 Lindesberg
39. Nils Henning Norberg, Hidingen 105, 711 91 Lindesberg
40. Torbjörn Norberg, Hidingen 122, 711 91 Lindesberg
41. Conny Olsson, Hidingen Djupdal 172, 711 91 Lindesberg
42. Maud Inger Regina Oskarsson, Hidingen 137, 711 91 Lindesberg
43. Sten Sören Oskarsson, Hidingen 137, 711 91 Lindesberg
44. Per Arne Herman Pettersson, Torphyttan Lönnbacka 247, 711 91 Lindesberg
45. Karl-Evert Pousette, Lingonstigen 22, 973 32 Luleå
46. Juha Rännänen, Hidingen 156, 711 91 Lindesberg
47. Conny Salomonsson, Hidingen 159, 711 91 Lindesberg
48. Elisabeth Salomonsson, Hidingen 159, 711 91 Lindesberg
49. Mona Sjöberg, Hidingen Lerdalen 191, 711 91 Lindesberg
50. Inger Skogdalen, c/o Birgit Albertsson, Menuettvägen 5, 711 35 Lindesberg
51. Leif Skogdalen, Örebrogatan 6, 418 71 Göteborg
52. Siv Maria Sääf, Hidingen 169, 711 91 Lindesberg
53. Gerda Ingalill Visén, Stenbovägen 23, 703 75 Örebro
54. Benny Wallberg, Hidingen 134, 711 91 Lindesberg
55. Marie Wallberg, Hidingen 134, 711 91 Lindesberg

REMISSMYNDIGHETER

1. Bergslagens miljö- och byggnämnd, Kungsgatan 41, 711 30 Lindesberg
2. Naturvårdsverket, Valhallavägen 195, 106 48 Stockholm
3. Sveriges geologiska undersökningar, Box 670, 751 28 Uppsala
4. Trafikverket, Box 1140, 631 80 Eskilstuna

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsens i Örebro län, miljöprövningsdelegationen, beslut 2013-12-18 i ärende nr 551-5405-2012, se bilaga 1

SAKEN

Tillstånd till bergtäkt på fastigheten Lindesberg Torphyttan 4:3

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen upphäver Länsstyrelsens i Örebro län, miljöprövningsdelegationens, beslut den 18 december 2013 och återförvisar målet dit för fortsatt handläggning i enlighet med domskälen.

BAKGRUND

Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen i Örebro län avslog i beslut den 18 december 2013 Svevia AB:s ansökan enligt 9 kap. miljöbalken om utvidgad täkt av berg på fastigheten Torphyttan 4:3 i Lindesbergs kommun, se bilaga 1.

Svevia AB har överklagat beslutet till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

Svevia AB (bolaget) har yrkat att mark- och miljödomstolen ska bevilja ansökan att få bedriva fortsatt och utvidgad bergtäktsverksamhet i enlighet med yrkanden och förslag till villkor. Till stöd för sin talan har de anfört bl.a. följande.

Följdföretag och närområde

De transporter som verksamheten ger upphov till är, när de når den allmänna vägen 773, inte att kategorisera som följd företag till verksamheten i enlighet med 16 kapitlet 7 § miljöbalken. Med hänsyn till att täktens transporter bara utgör en liten del i det stora trafikflöde som dagligen trafikerar väg 773 och inte heller särskiljer sig från övrig på sträckan förbipasserande tung trafik, föreligger det inte något omedelbart samband mellan verksamheten och trafiksituationen. Situationen längs väg 773 är istället orsakad av det allmänna vägnätets trafikflöde i stort och därmed väghållarens ansvar. För det fall trafiken på väg 773 ändå skulle bedömas ha ett omedelbart samband med täktverksamheten, föreligger den ändå inte inom täktens närområde.

Transporter m.m.

Trafikverket har genomfört trafikmätningar på allmän väg 773. Den andel trafik som täktverksamheten gett upphov till under år 2012 uppgick endast till 2,3 procent, 2,8 procent respektive 4,1 procent av det totala trafikflödet på väg 773. Mätningarna visar tydligt att Sveglias transporter inte genererar oacceptabla störningar eller dominerar trafikflödet. Den totala trafikmängden i Sverige ökar med ca 2 procent per år.

Vid en produktion uppgående till 300 000 ton bergmaterial kommer antalet transporter att uppgå till ca 38 stycken per dygn (beräknat på 250 arbetsdagar). Motsvarande siffra uppgår till 13 transporter per dygn vid en normal produktion om 100 000 ton. Vid en sammanräkning av tillfällena med både asfaltstillverkning (beräknat på 160 arbetsdagar) och mottagande av rena schaktmassor i kombination med maximal produktion enligt tilläggsyrkande innebär det att antalet transporter per arbetsdag kommer att uppgå till 41 stycken (82 stycken fordonsrörelser). Med antagandet att 90 % av transporterna går i riktning mot riksväg 50 kommer antalet fordonsrörelser i värsta fall att uppgå till 74 stycken. Det bör betonas att detta utgör en extrem, närmast teoretisk undantagssituation och det går med säkerhet att säga att det handlar om korta perioder under t.ex. intensiva anläggningsarbeten. Att lägga en sådan situation till grund för tåktens tillåtlighet framstår som orimligt. Inte heller om en större volym skulle ha varit norm för verksamheten skulle detta ha varit skäl för avslag. Den normala utgångspunkten bör därför vara en årsproduktion om 100 000 ton.

Om man tillämpar praxis att fem överskridanden av den maximala ljudnivån på uteplats tillåts per timme från kl. 06:00 på morgonen till kl. 22:00 på kvällen uppfylls riktvärdena för samtliga transportscenarion utom vid "worst-case" scenariot. Tunemalm Akustik uppger i sin beräkning av buller från transporter att, för det fall det skulle bli aktuellt med ett "worst-case" scenario, man under dessa perioder av stora uttag av kross och asfalt kan se till att begränsa det maximala antalet uttransporter så att fem fordonsrörelser per timme mellan kl. 06-22 inte överskrids. Bolaget kan tänka sig att underkasta sig en begränsning, även om detta rimligtvis inte är en fråga för tillståndsprövningen av tåktverksamheten utan en fråga för väghållaren.

Av beräkningen av Tunemalm Akustik framgår att det är ett antal hus längs med allmän väg 773 som har höga maximala momentana ljudnivåer invid fasad. Dessa nivåer kommer inte att ändras i och med att vägen trafikeras av tåkttransporter. Det som torde vara av intresse är att se om de ekvivalenta nivåerna ökar i och med tåkttransporterna. Här visar beräkningen att den ekvivalenta ljudnivån ökar med

1 dB (A) vid normaluttag i tåkten och med mellan 1–2 dB (A) vid maximaluttag. I rapporten anges att det behövs en skillnad på mellan 2–3 dB (A) innan man kan uppfatta en förändring av ljudnivån.

I det av Trafikverket upprättade åtgärdsprogram för vägtrafikbuller framgår att omkring 1,5 miljoner personer i Sverige är utsatta för vägtrafikbuller över riktvärdet för ekvivalentnivå utomhus vid bl.a. permanentbostäder. Det buller som transporter- na till Torphyttan ger upphov till håller sig inom de riktvärden som följer av Naturvårdsverkets normer. Detta borde i sig vara tillräckligt för att tillståndsfrågan ska vara utredd. Fastighetsägarna längs allmän väg 773 kommer således inte att utsättas för nivåer som överstiger vad som i flertalet andra situationer anses rimligt att tåla. Störningar som är aktuella i detta ärende är inte att kategorisera som tillåtlighetsfrågor utan på sin höjd villkorsfrågor.

Täktmaterialets unika kvalitet

Det material som bryts i Torphyttan håller mycket hög kvalitet. Det ovanliga materialet är väldigt slittåligt och lämpar sig för tillverkning av alla slags produkter för väg- och anläggningsarbete. Torphyttan klarar ett kulkvarnsvärde under 5 och har ett LA-tal runt 10–11. Täktens övriga krossmaterial verkar dessutom som ersättningsmaterial för naturgrus i regionen, vilket varit det allmännas önskemål. Avslaget innebär att materialbehovet i regionen inte kan anses vara väl tillgodosett. Det finns endast ett fåtal täkter i Sverige som har ett kulkvarnsvärde under 5, dessa har dock problem att innehålla sitt LA-tal. Miljöprövningsdelegationen tillämpar hushållningsprincipen fel i detta ärende. God hushållning innebär att man använder materialet för rätt ändamål, inte att det ska läggas i malpåse. Det kan också i sammanhanget påtalas att det genom Miljööverdomstolens (MÖD) avgörande av den 20 juni 2007 (Mål M 4026-06) torde vara klarlagt att en tillsynsmyndighet inte ska ha möjlighet att reglera vad ett material ska användas till. Såväl SGU som MÖD uttalade i målet att när material ska användas till ett kvalificerat ändamål saknas anledning för prövningsmyndigheten att beakta hushållningsfrågan.

Länsstyrelsen i Örebro län har bestritt överklagandet och anført bl.a. följande. De boende utmed länsvägen kommer att utsättas för sådana oacceptabla ökade störningar i form av buller från de externa transporterna att verksamheten inte bör tillåtas.

Jonas Andersson, Tomas Anderson, Birgitta Haglund, Tord Haglund, Gun Henriksson, Göte Henriksson, Annika Hickisch, Inga-Lill Karlsson, Leif Kjellberg, Emma Jansson, Jenny Livén, Elisabeth Salomonsson, Benny Wallberg, Marie Wallberg och Ingalill Visén har yttrat sig i målet. De har i huvudsak framfört följande synpunkter. Bullret och även avgaser, damm och partiklar från den tunga trafiken på väg 773 är mycket störande redan idag. Vägen är trafikfarlig för bl.a. cyklister och inte avsedd för tung trafik. Det är dålig sikt och hög olycksrisk. Vid en utökning av tåkten skulle problemen förvärras. Egen utfartsväg från tåkten till riksväg 50 efterfrågas samt inrättande av gång och cykelbana. De anser att bolaget tillsammans med Trafikverket ska ersätta väg 773 med annan anslutning (via Torphyttan) mot riksväg 50. Även buller från själva anläggningen är störande för närboende. Bolaget ska ange exakta uppgifter på tidpunkt och under vilka månader som följdverksamheten kommer att förläggas samt vilka dagar och under vilka tider som transporter kommer att ske. De kräver en beskrivning eftersom det anges olika uppgifter runt tider och transporter. De hänvisar även till en namninsamling med underskrifter från 39 personer av dem som anges ovan under rubriken ”Sakägare” (s. 1-2), med önskemål om egen utfartsväg från tåkten.

REMISSINSTANSERNAS YTTRANDE

Mark- och miljödomstolen har, utöver länsstyrelsen som motpart och Miljö- och byggnämnden i Lindesbergs kommun, berett Naturvårdsverket, Trafikverket och Sveriges Geologiska undersökning tillfälle att yttra sig i målet och då särskilt vad gäller frågan om buller respektive frågan om hushållning med naturresurser. Nedan redovisas vad de i huvudsak har uppgett.

Miljö- och byggnämnden i Lindesbergs kommun

Sammanfattningsvis bedömer nämnden att lokaliseringen av själva täktverksamheten är acceptabel ur störningssynpunkt. Däremot anser nämnden att täkttransport-

erna, som nämnden bedömer som följdverksamhet, ger upphov till oacceptabla störningar.

Naturvårdsverket

Vid en bedömning av omständigheterna i målet anser Naturvårdsverket att det är tveksamt om det är rimligt att avslå ansökan. Det framgår av handlingarna i målet att riktvärden för maximala bullernivåer för trafikbuller överskrids för ett flertal bostadshus längs länsväg 773 vid passage av tunga transporter. Även utan den planerade verksamheten kommer riktvärdena att överskridas. Den tunga trafiken från den planerade verksamheten kommer dock att utgöra en betydande del av den tunga trafiken på länsvägen. Naturvårdsverket bedömer att förhållandena är sådana att det är fråga om en verksamhet som har sådant samband med den tillståndsprövade verksamheten att den kan beaktas vid prövningen. Vid bedömningen av om verksamheten ska tillåtas ska behovet av materialet beaktas. Den valda lokaliseringen har få motstående intressen och små miljökonsekvenser för naturmiljön och hydrologin. Verksamhetens följdverksamhet är av den omfattningen att Naturvårdsverket anser att sökanden bör undersöka möjligheterna att begränsa störningen av denna. Naturvårdsverket anser att sökanden bör klargöra i vilket utsträckning den föreslagna begränsningen i produktionsvolym även innebär en begränsning av det totala antalet tunga transporter. Det är rimligt att sökanden även redogör för om det finns tekniska och ekonomiska förutsättningar att minska störningen till närboende längs med länsväg 773, t.ex. genom begränsningar av transporterna såvitt gäller veckodagar, tid på dygnet och maximalt antal transporter under viss tidsperiod. Naturvårdsverket vill framhålla att begränsningen av en verksamhet vid en tillståndsprövning med anledning av bullerpåverkan av dess följdverksamhet bör stå i proportion till de krav som i praxis brukar ställas på väghållare vid motsvarande bullerpåverkan från vägtrafik på allmän väg.

Sveriges geologiska undersökning, SGU

Enligt SGU:s kännedom levererar bergtäkten i Torphyttan en lämplig berggråvara för högpresterande slitlagerballast. Stora delar av Sverige saknar lämplig berggråvara för högpresterande slitlagerballast. Eftersom antalet aktiva täkter som idag uppfyller de krav som Trafikverket anvisar är så få, kan en minskning av dessa förväntas få en

stor negativ påverkan på materialförsörjningen såsom råvarubrist och/eller ökande råvarukostnader på grund av en otillräcklig konkurrens. Att ett högkvalitativt bergmaterial beskrivs som "unikt" eller är att betrakta som en industriell bergart får i sammanhanget inte tolkas som att produktionen måste minimeras eller begränsas för att säkerställa att samhällets behov uppfylls under en längre tid. SGU anser att den ansökta utökningen av bergmaterial från tåkten, till 300 000 ton per år, är högst rimlig med tanke på att den högkvalitativa produkten inte utgör 100 procent av det faktiska berguttaget. Ett ökat uttag av bergmaterial från tåkten kommer inte att medföra en bristande hushållning med en begränsad naturresurs. Tvärtom kan en oförändrad eller minskad produktion av bergmaterial från tåkten medföra en brist på högpresterande slitlagersten, på både ett lokalt, regionalt och nationellt plan.

Trafikverket

Vid tiden för ansökan om utvidgning av bergtåkten i Torphyttan hade Trafikverket ingen erinran mot sådan utveckling av täktverksamheten och detta gäller också i nuläget. Trafikverket anser det vara av vikt att bergtåkten i Torphyttan ges förutsättningar för fortsatt verksamhet samt att frågan om störningar från trafiken längs med länsväg 773 är en fråga för väghållaren och berörda fastighetsägare. Trafikverket önskar informera om att det idag inte finns några planer på bullerreducerande åtgärder längs med väg 773. Om ett behov av bullerdämpande eller bullerreducerande åtgärder skulle uppstå välkomnar Trafikverket en dialog om detta med berörda fastighetsägare.

DOMSKÄL

De bestämmelser som är tillämpliga framgår i huvudsak av miljöprövningsdelegationens beslut.

Vad domstolen ska bedöma i målet

Miljöprövningsdelegationen har avslagit bolagets ansökan om tillstånd dels av det skälet att transportererna från tåkten innebär oacceptabla störningar för närboende utmed länsväg 773, dels att det ökade uttaget av bergmaterialet medför en bristande

hushållning med en begränsad naturresurs. Det domstolen ska bedöma i målet är om miljöprövningsdelegationen kan anses ha haft fog för sitt beslut.

För frågan vilken betydelse buller från transporter har vid en tillståndsprövning är det avgörande att bedöma om transporterna utgör ett sådant följdföretag som kan beaktas vid tillåtlighetsprövningen. Domstolen redogör nedan för sin bedömning i frågan om transporterna i detta fall utgör ett följdföretag, störningarnas karaktär och frågan om försiktighetsmått. Därefter redogör domstolen för sin bedömning i frågan om hushållning med naturresurser.

Frågan om följdföretag

Mark- och miljödomstolen ska inledningsvis bedöma om transporterna till och från verksamheten på länsväg 773, från Siggebohyttan (länsväg 769) till riksväg 50, kan anses ha ett sådant omedelbart samband med täktverksamheten att de är att betrakta som ett följdföretag i enlighet med 16 kapitlet 7 § miljöbalken. Bedömningen i denna del är avgörande för om transporterna på sträckan kan beaktas vid bedömningen om den ansökta verksamheten kan tillåtas och på vilka villkor detta i så fall ska få ske.

Frågan var gränsen går för att transporter ska anses ha omedelbart samband med den tillståndsprövade verksamheten avgörs enligt vägledande uttalanden i rättspraxis genom en sammanvägning av omständigheter som transporternas karaktär och omfattning, var transporterna befinner sig i förhållande till anläggningen samt olägenheterna satta i relation till olägenheterna från övrig trafik och verksamhet. En rimlig avgränsning kan vara redovisning av miljökonsekvenser av transporter till och från en anläggning i närområdet. Det är inte rimligt att kräva att den som har ansökt om tillstånd ska redovisa och ansvara för miljökonsekvenser för långväga transporter när dessa rör sig på stort avstånd från anläggningarna i fråga och där endast utgör en liten del av den totala trafiken och olägenheterna från denna (se Högsta domstolens avgörande NJA 2004 s. 421).

Av en översiktlig bullerutredning som bolaget har låtit utföra framgår att 21 bostadshus längs väg 773 mellan bergtåkten och riksväg 50 är utsatta för maximala bullernivåer över riktvärdena i prop. 1996/97:53 *Infrastrukturinriktning för framtida transporter*, vid varje passage av ett tungt fordon. En senare bullerutredning visar att maximala bullernivåer uppträder vid uteplatserna på 9–14 av de aktuella husen, beroende på vad som ska betraktas som uteplats.

I miljöprövningsdelegationens beslut redogörs för vilken ökning av trafikrörelser det skulle handla om i aktuellt område, utifrån bolagets egna beräkningar (se beskrivningarna av scenario 1-4 på s. 19 f. i domsbilaga 1). Det skulle handla om alltifrån en dubbling till en ökning med drygt två tredjedelar beroende på scenario.

Mark- och miljödomstolen bedömer att oavsett vilket scenario (enligt ovan) som beräkningarna görs utifrån, ger utredningen i målet stöd för att transporterna till och från den planerade verksamheten skulle utgöra en betydande del av den tunga trafiken på den aktuella sträckan. Det får vidare anses utrett att transporterna med hänsyn till deras karaktär och omfattning skulle innebära påverkan för de boende. Den aktuella sträckan är inte belägen på ett sådant avstånd från tåkten att den inte kan beaktas. Vid en sammanvägning av omständigheterna finner domstolen liksom miljöprövningsdelegationen att transporterna till och från verksamheten – med den avgränsning av närområdet som framgår av miljöprövningsdelegationens beslut – har ett sådant omedelbart samband med verksamheten att de ska beaktas vid lokaliseringsprövningen och kan regleras i tillståndsvillkoren (jfr NJA 2004 s. 421).

Störningar från transporter och fråga om försiktighetsmått

Med den bedömning domstolen gör ovan angående frågan om transporter och följdverksamhet, är nästa fråga på vilket sätt dessa störningar inverkar på människors hälsa och miljön och om dessa störningar kan minskas till en acceptabel nivå genom villkor om försiktighetsmått. Miljöprövningsdelegationen har bedömt att transporterna i och för sig ska bedömas som följdverksamhet och att störningarna blir oacceptabla. Vidare har delegationen, som det får förstås, gjort

bedömningen att nödvändiga försiktighetsmått inte kan ställas upp som villkor i detta fall och därför avslagit ansökan. Domstolen redogör nedan för sin bedömning i frågan om störningar och möjligheten att föreskriva försiktighetsmått.

Bolaget anser att den normala volymen ska vara styrande för domstolens beslut eftersom det maximala volymuttaget endast sker i undantagsfall. Vid bedömningen av transporternas inverkan på människors hälsa och miljön är det emellertid, som miljöprövningsdelegationen funnit, nödvändigt att utgå från det högsta antal transporter som kan bli följden av ansökt tillstånd.

Bolaget har anfört, utifrån den beräkning som framgår på sid 4 denna dom, att antalet fordonsrörelser i värsta fall skulle uppgå till 74 stycken per dag, detta dock utslaget över året. Med utgångspunkterna att 90 procent av transporterna färdas österut mot riksväg 50 samt att 70 procent av transporterna sker under perioden april–oktober innebär det värsta scenariot 115 stycken in- och uttransporter från tåktverksamheten per arbetsdag under denna period, motsvarande drygt två tredjedelar av den totala andelen tung trafik (scenario 2 i miljöprövningsdelegationens beslut, se även ovan s. 10 denna dom).

Mark- och miljödomstolen bedömer att transporter av sådan omfattning i och för sig får anses innebära oacceptabla störningar i form av buller, damning och trafikfara för de boende längs den aktuella sträckan. Till skillnad från miljöprövningsdelegationen anser domstolen dock att störningarna i detta fall bör kunna minskas genom villkor om försiktighetsmått. Ett sätt att minska olägenheterna skulle t.ex. vara att begränsa antalet transporter per dygn. Det saknas emellertid utredning om vilka närmare försiktighetsmått bolaget har möjlighet att vidta för att minska störningarna från transporter på den aktuella sträckan. Domstolen finner att sådan utredning med hänsyn till instansordningsprincipen bör vidtas vid miljöprövningsdelegationen. Bolaget bör genom denna utredning klargöra bl.a. i vilken utsträckning den föreslagna begränsningen i produktionsvolym även innebär en begränsning av det totala antalet tunga transporter. Bolaget bör även redogöra för om det finns tekniska och ekonomiska förutsättningar att minska störningen för närboende

längs med länsväg 773, t.ex. genom begränsningar av transporter såvitt gäller veckodagar, tid på dygnet och maximalt antal transporter under viss tidsperiod.

Hushållningsprincipen

Mark- och miljödomstolen anser, mot bakgrund av SGU:s yttrande hos domstolen samt utredningen hos miljöprövningsdelegationen, att det i tillräcklig mån är utrett att ett ökat uttag av bergmaterial från tälkten inte kommer att medföra en bristande hushållning med en begränsad naturresurs.

Slutsatser

Mot bakgrund av det som anförts ovan anser mark- och miljödomstolen att miljöprövningsdelegationen inte, utifrån nuvarande underlag, har haft fog för att avslå ansökan med hänvisning till de miljömässiga konsekvenserna i form av buller från transporter till och från verksamheten, eller bristande hushållning med naturresurser. Det överklagade beslutet ska därför upphävas och målet återförvisas till miljöprövningsdelegationen för fortsatt handläggning. Det ankommer nu på miljöprövningsdelegationen att göra en fortsatt bedömning av ansökan och då särskilt närmare beakta och utreda möjligheten att föreskriva villkor för transporter, för att säkerställa att närboende inte utsätts för oacceptabla störningar.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV427)

Överklagande senast den 13 mars 2015. Prövningstillstånd krävs.

Erika Ekman

Ola Lindstrand

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Erika Ekman, ordförande, och tekniska rådet Ola Lindstrand. Föredragande har varit beredningsjuristen Gabriella Modin.

Länsstyrelsen
Örebro län

Miljöprövningsdelegationen

BESLUT
2013-12-18

Dnr: 551-5405-2012

Anl. nr: 1885-29-a

NACKA TINGSRÄTT
Avdelning 3

INKOM: 2014-01-14
MÅLNR: M 220-14
AKTBIL: 5

Svevia AB
Box 4018
171 04 Solna

Delgivningskvitto

Ansökan om tillstånd enligt miljöbalken till bergtäkt på fastigheten Torphyttan 4:3, Lindesbergs kommun.

Koder: 10.11 B, 10.50 C, 26.150 C och 90.140 C

Beslut

Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen i Örebro län avslår Svevia AB:s (bolaget), med organisationsnummer 556768-9848, ansökan enligt 9 kap. miljöbalken om utvidgad täkt av berg på fastigheten Torphyttan 4:3 i Lindesbergs kommun.

Miljöprövningsdelegationen godkänner miljökonsekvensbeskrivningen med stöd av 6 kap. miljöbalken.

NACKA TINGSRÄTT

Redogörelse för ärendet

Ink 2014-01-14

Bakgrund

Akt. 3M220-14

Bolaget ansöker om nytt tillstånd för fortsatt och utvidgad bergtäkt i Torphyttan då befintligt tillstånd löper ut under år 2017 och endast medger ett uttag upp till högst 150 000 ton/år.

Aktbil. 5

Tidigare beslut

Länsstyrelsen i Örebro län lämnade den 27 mars 1992 Vägverket Produktionskontoret tillstånd enligt naturvårdslagen (dnr 233-1300-92) samt enligt miljöskyddslagen (dnr 2410-1302-92) till täkt av stenmaterial. Tillståndet har därefter förlängts och utvidgats den 22 maj 2002 (dnr 5411-00703-2002).

Samråd

Samråd har skett med Länsstyrelsen i Örebro län och Bergslagens Miljö- och byggnämnd den 27 april 2012.

Enligt förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar antas verksamheten medföra betydande miljöpåverkan.

Samråd med de enskilda som antagits bli särskilt berörda har skett genom utskick av skriftlig information. Vidare har samråd även genomförts med Trafikverket, Skogsstyrelsen, Friluftsförbundet i Lindesberg, Linde Fornminnes- och hembygdsförening samt Naturskyddsföreningen. Samrådet har skett genom direktinformation till ovan nämnda myndigheter och föreningar samt via informationsannonser i Nerikes Allehanda den 10 maj 2012.

Under samrådsförfarandet har följande framkommit. Länsstyrelsen och Bergslagens Miljö- och Byggförvaltning påtalade bl.a. vikten av att tåkttransporterna längs länsväg 773 belyses väl i ansökan. Under samrådet med närboende och boende längs länsväg 773 mot Lindesberg har ett flertal uttryckt oro för den tunga trafiken och upplever sig kraftigt störda av trafikbullret. Några har framfört att de störs av buller från verksamheten (krossanläggningen) och det har framförts en oro för sprickbildning på husen i samband med sprängningar från tåkten.

Ärendets handläggning

Ansökan med miljökonsekvensbeskrivning kom in till Miljöprövningsdelegationen den 12 juli 2012. Ansökan har därefter kompletterats med nya och justerade handlingar samt tilläggsyrkanden. Efter kompletteringar kungjordes ansökan i ortstidningen Nerikes Allehanda och remitterades till Bergslagens Miljö- och byggnämnd och Trafikverket. Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten har underrättats om ansökan. Yttranden har inkommit från Bergslagens Miljö- och byggnämnd, Trafikverket samt från Länsstyrelsen i Örebro län. Bolaget har fått tillfälle att bemöta yttrandena.

Ansökan med yrkanden, åtaganden och förslag till villkor

Yrkanden

Bolaget yrkar på:

- tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken för utvidgad och fortsatt täkt av berg under 25 års tid på fastigheten Torphyttan 4:3 i Lindesbergs kommun,
- ett uttag inom brytningsområdet av högst 4 100 000 ton berg med ett maximalt årligt uttag av högst 300 000 ton berg,
- uppställning av kross- och sorteringsverksamhet inom täktområdet,
- vid behov uppställning av asfaltverk med en maximal årlig tillverkning av 75 000 ton asfalt inom verksamhetsområdet,

- inom verksamhetsområdet motta och hantera fräs- och rivasfalt för återanvändning,
- transportera in rena jord- och schaktmassor till verksamhetsområdet för efterbehandling av täkten omfattande en maximal mängd på 10 000 ton/år.

Bolaget yrkar vidare att verkställighetsförordnande ges då det i nuläget är kraftig materialefterfrågan i täktens närområde. Väg- och anläggningsarbeten planeras på såväl riksväg 49 och 50 som i Lindesberg med omnejd. Kraven på materialkvalitet är sådan att materialet uteslutande måste tas från Torphyttans bergtäkt då liknande förutsättningar saknas i närområdet. Bolaget menar också att täkten är förenlig med miljömålen och på en plats utan några tidigare starka motstående intressen eller omfattande störningsbild.

Bolaget har föreslagit följande villkor och åtagit sig att bedriva verksamheten enligt följande:

- Arbetstider fastställs för krossning till helgfri vardag kl. 05:00–22:00. Sprängning, borrhning, och skutknackning medges endast helgfri vardag kl. 07:00–18:00. Asfaltstillverkning medges helgfri vardag kl. 00:00–24:00. Utlastning, transporter, underhållsarbete och annan mindre bullrande verksamhet medges på andra tider och dagar. Villkor som reglerar arbetstider ska förenas med möjlighet för tillsynsmyndigheten att vid särskilda skäl medge annan förläggning av arbetstider.
- Buller från verksamheten ska begränsas så att det inte ger upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid närmaste bebyggelse än:

Vardag	kl. 07:00–18:00	55 dB(A)
Sön- och helgdag	kl. 07:00–22:00	50 dB(A)
Kväll	kl. 18:00–22:00	50 dB(A)
Natt	kl. 22:00–06:00	45 dB(A)

Den momentana ljudnivån nattetid (kl. 22:00–07:00) får utomhus vid bostäder maximalt uppgå till 55 dB(A).

Ekvivalentvärdena ska kontrolleras genom mätningar och beräkningar under barmarksförhållanden efter befogade klagomål. Mätningar av buller och bestämning av ekvivalent ljudnivå dB(A) ska ske i enlighet med Naturvårdsverkets råd och

riktlinjer, för närvarande angivna i publikationen 1978:5 – *Externt industribuller*. Utöver det ska mätningar ske om verksamheten förändras på sätt som kan medföra ökade ljudnivåer. Mätningar av ljudnivåer ska också ske efter begäran av tillsynsmyndigheten.

- Begränsa verksamheten på så sätt att, vid perioder med asfaltproduktion i tåkten, den totala årliga produktionsvolymen av tåktverksamhet och asfaltstillverkning, aldrig sammanlagt överstiger 275 000 ton.

I samråd med tillsynsmyndigheten ska bolaget upprätta kontrollprogram för verksamheten och däri ha uppföljning av andelen transporter samt sammanställa dessa årligen.

- Den sprängningsinduserande vibrationshastigheten får inte överskrida värdet 4 mm/s i vertikalled, uttryckt som toppvärde i grundmur på bottenvåning i närmaste bostäder. Mätning av vibrationer ska ske efter begäran av tillsynsmyndigheten.
- Luftstöt vågor till följd av sprängning får utomhus vid närmaste bostäder inte överstiga 120 Pa uttryckt som frifältsvärde. Mätning av luftstöt våg ska ske efter begäran av tillsynsmyndigheten.
- Bedriva de mest bullrande momenten borring, sprängning och skutknackning endast under helgfri vardag dagtid kl. 07:00–18:00.
- Genomföra mätningar av buller, vibrationer och luftstöt i samband med produktionsperiod om verksamheten förändras på sätt som kan medföra ökade nivåer, vid befogade klagomål och/eller om tillsynsmyndigheten så kräver.
- Bedriva egenkontroll för att uppfylla krav i miljölagstiftning och för villkor för verksamheten. Egenkontroll finns införlivad i bolagets ledningssystem och kan redovisas till tillsynsmyndigheten vid tillsynsbesök.

- Ställa säkerhet för efterbehandling av täktområdet i form av bankgaranti till det säkerhetsbelopp Länsstyrelsen med stöd av 9 kap. 6a § miljöbalken så bestämmer.

Bolaget beskrivning av verksamheten

Av ansökningshandlingarna och vad sökanden i övrigt angett framgår bl.a. följande:

Bolaget ansöker om nytt tillstånd för fortsatt och utvidgad bergtäkt i Torphyttan då befintligt tillstånd löper ut under år 2017, och endast medger ett uttag upp till högst 150 000 ton/år. Totalt avser den nya ansökan ett uttag på 4 100 000 ton berg under 25 år. Vidare omfattas ett maximalt årligt uttag av berg på högst 300 000 ton. Täckens verksamhetsområde uppgår till ca 31,7 hektar och brytningsområdet beräknas till ca 12,7 hektar. Berggrunden i täkten domineras av en grå, tät till finkornig leptit. Huvudbergarten med dess finkorniga och homogena sammansättning skapar mycket goda förutsättningar. Materialets kvalitet är utmärkt och krossprodukterna är väl lämpad för alla slags produkter för väg- och anläggningsändamål. Materialets slittålighet gör att det också klarar de hårdaste kraven för asfalt på högtrafikerade vägar. Täktverksamhet på den aktuella platsen har pågått sedan år 1992.

Vid fortsatt brytning kommer den befintliga täkten att utvidgas på djupet och åt söder respektive sydväst. Täktbotten kommer att som lägst ligga på +115 m och den planerade pallhöjden kommer att uppgå till 13 meter. Täktverksamheten sker i kampanjer på konventionellt sätt genom skogsavverkning, jordavrymning, borrning, pallsprängning samt krossning, sortering och skutknackning. Även tvättning av material kan komma att ske i täkten. Borrning och sprängning sker i kampanjer där maximalt tio sprängningstillfällen kan bli aktuellt per år.

Utöver detta kommer det inom verksamhetsområdet även att ske asfaltstillverkning, införsel av jord- och schaktmassor för att huvudsakligen användas till efterbehandling inom området, materialtransporter samt utlastning av krossprodukter och asfalt.

Miljökonsekvensbeskrivning

Bolaget har i samband med ansökan upprättat en miljökonsekvensbeskrivning. Av denna framgår sammanfattningsvis följande:

Bergtäkten ligger strax väster om Lindesbergs tätort. Avståndet till Örebro är ca 4 mil och norrut till Skinskatteberg ca 5 mil. Infarten till täkten ligger efter länsväg 773, mellan Siggebohyttan och riksväg 50. De närmaste bostäderna ligger i nordlig riktning utmed väg 773. 900 meter från verksamhetsområdet åt nordost finns Torphyttan 1:43 och ca 1 kilometer i nordlig riktning ligger Munkhyttan 2:5 och Fornbohyttan 3:21. Mellan täkten och fastigheterna är terrängen kuperad och marken är skogsbevuxen.

Landskapsbild, natur- och kulturmiljö

Bergtäkten påverkar inte landskapsbilden i ett öppet landskap då insyn till området skyddas av skog. En viss lokal påverkan bedöms dock ofrånkomlig då planerad fortsatt täkt innebär ett intrång i naturmiljön. Men med en god efterbehandling behöver dock inte intrånget bli bestående.

Sydost om täkten ligger Tranmossen som är naturvårdsklassad till naturvärde 4 med anledning av en sumpskog där tall och glasbjörk dominerar. Bolaget har inte kännedom om att det förekommer några skyddsvärda arter inom täktområdet.

Området för den fortsatta brytningen består idag av skogsmark med tall och björk samt enstaka granar. Undervegetationen består av bl.a. ljung, blåbär, mossor och gräs.

Väster om täktområdet finns två bebyggelse lämningar, Velamstorp och Spännartorpet. Från vägbommen vid infarten går också en kyrkstig rakt västerut. Bolaget bedömer att fornlämningarna och kulturmiljön inte kommer att påverkas av täktverksamheten.

Buller, vibrationer och luftstötväg

Buller från bergtäkten uppkommer under begränsad tid orsakad av bergborrtrustning, kross- och sorteringsverk, skutknackning, asfaltverk, grävmaskiner, lastmaskiner och transportbilar. Bolaget har genom bullerberäkningar visat att man dag- och kvällstid för samtliga aktuella moment klarar den nivåer som anges i Naturvårdsverkets tidigare riktvärden för externt industribuller vid nyetablering. Natttid (kl. 05:00 – 07:00) visar beräkningarna vid pågående krossning och asfaltstillverkning att en fastighet (Djupdal 3:16) ligger precis på de 40 dB(A) som motsvarar riktvärdet. Vid beräkningarna har dock inga skyddsåtgärder vidtagits, såsom t.ex. bullervallar eller placering av upplagshögar i siktlinjen mellan fastighet och krossanläggning.

Sprängningar kommer vid maximal produktion att ske tio gånger per år. Vid en sprängning uppstår vibrationer dels som vibrationer i berggrunden och dels som luftstötstågor. Även stenkast kan förekomma. Vibrationsnivåer (0,4 – 0,45 mm/s) och luftstötstar (17,5 – 21,5 Pa) har vid mätningar från befintlig täktverksamhet under 2009 visat att man vid de närmaste bostäderna (Munkhyttan 3:5 och Fornbohyttan 3:21) ligger med god marginal under de nivåer som normalt föreskrivs i villkor.

Utsläpp till luft, vatten och mark

Bolagets verksamhet kommer att medföra utsläpp till luft i form av stoft (damm) från upplag och körytor, nitrösa gaser, kolmonoxid och kväveföreningar från sprängning, dieselavgaser från arbetsfordon, transporter och krossanläggning samt partiklar/stoft, men även svaveldioxid och kväveoxider från asfaltverk.

För att förhindra damning vid ogynnsamma förhållanden kan upplagsplaner och körvägar bevattnas eller saltas i förebyggande syfte. Infartsvägen till täkten är asfaltsbelagd. I annat fall utförs dammbekämpning om problem uppstår och vid behov kan transportörer kapslas in vid krossning. Moderna emulsionsprängämnen (bulk) verkar för att avgången av kväveföreningar till luft blir låg. Täktens läge med förhållandevis korta transportavstånd till avsättningsområdena bidrar till att utsläppen totalt sätt minskar.

Närmaste recipient är Stora Andsjön som ligger knappt 800 meter från täktområdet. Ytvattent från verksamhetsområdet avvattnas via två befintliga kontrolldammar i täktområdets norra del, som fungerar som slam- och oljefällor. Vattent leds sedan vidare i befintligt dike österut mot Tranmossen som i sin tur avvattnas till Stora Andsjön. Inget grundvattent har observerats i täktbotten eller brytfronten under den tid täktverksamhet pågått vid täkten. Täkten planeras dock att utvidgas på djupet ner till + 115 meter (+ 128 meter i dag). På ett betryggande avstånd från täkten finns ett antal enskilda brunnar.

Bolaget har låtit SGU göra en hydrogeologisk bedömning vid en utvidgning av täkten. Avrinningen till Tranmossen bedöms bli oförändrad och avgränsningen av grundvattennivån i täktens omgivning bedöms bli begränsad (< 50 meter), p.g.a. berggrundens mycket låga genomsläpplighet. SGU bedömer sammanfattningsvis att en fortsatt och utvidgad täkt får en liten påverkan på de hydrologiska och hydrogeologiska förhållandena.

Provtagning sker av utgående vatten från slam- och oljefällan. Vid normalproduktion avgår 36 – 73 kg (det tredubbla vid maximal produktion) kväve från bulksprängämnet. Bolaget bedömer dock att eventuella kväverester kommer att fastläggas i Tranmossen och inte nå Stora Andsjön. Kemikalier och petroleumprodukter hanteras och förvaras så att spill till mark och vatten ska förhindras.

Absorptionsmedel finns tillgängligt när verksamheten pågår. Bolaget gör sammantaget bedömningen att planerad verksamhet inte bedöms påverka mark, hydrologin eller grundvattensituationen negativt för närboende och omgivningen i övrigt.

Transporter

Transporter till och från tälkten sker via lokal tillfartsväg vidare ut på länsväg 773. Det finns inga boende längs tillfartsvägen eller i direkt anslutning till utfarten till den allmänna vägen.

Bolaget uppskattar att 90 % av transporterna kommer att gå österut på länsväg 773 vidare ut till riksväg 50. På denna sträcka (ca 2 kilometer) passeras 21 bostadshus där den maximala momentana ljudnivån överskrider 70 dB(A) vid passage av tunga fordon enligt bolagets beräkningar av buller från transporter. 70 dB(A) är ett riktvärde som tillämpas för maximala momentana ljudnivån från trafikbuller. De fyra värst utsatta husen uppvisar i beräkningarna ljudnivåer på 82-88 dB(A). Bolaget pekar dock på att den planerade utökningen av taktverksamheten inte medför några förändringar av de maximala ljudnivåerna. De ekvivalenta ljudnivåerna vid maximal produktion ökar dock med 1-2 dB(A) jämfört med nuvarande förhållande vid de värst utsatta husen orsakade av takttransporterna. Vid de fyra värst utsatta husen kommer då den ekvivalenta ljudnivån att uppgå till 55-58 dB(A). 55 dB(A) är ett riktvärde som tillämpas för ekvivalentnivå för trafikbuller utomhus vid fasad.

Resterande 10 % av transporterna förväntas gå västerut mot Siggebohyttan. Längs denna sträcka (ca 7 kilometer) är marginalen god till riktvärdena för ekvivalenta och maximala ljudnivåer enligt bolagets beräkningar.

Bolaget har i ansökan räknat på hur många transporter som genereras vid maximal årlig produktion, d.v.s. ett uttag av 300 000 ton krossprodukter, en asfaltsproduktion på 75 000 ton och 10 000 ton inkommande jord- och schaktmassor (de inkommande jordmassorna sker dock normalt som

returtransporter). Bolaget har inte angett några transporter för inkommande massor av fräs- och rivasfalt. Bolaget har i beräkningarna antagit att i stort sett samtliga transporter sker med släpförsedda lastbilar (32 ton/fordon). Vidare har man i beräkningarna fördelat det totala antalet transporter jämnt över årets arbetsdagar. För införsel av jord- och schaktmassor samt utförsel av krossprodukter har man antagit 250 arbetsdagar per år och för asfaltsleveranser har man antagit 160 arbetsdagar per år. Enligt bolagets beräkningar skulle antalet in- och uttransporter från tåkten under ett år med maximal produktion uppgå till 106 transporter per arbetsdag. Om utkörning sker under dag- och kvällstid anger bolaget att intensiteten då skulle uppgå till 8 st. transportrörelser per timme. 90 % av dessa går eller kommer i riktning mot/från riksväg 50. Under ett år med normalproduktion kommer dock det totala antalet transporter över året att bli betydligt färre.

I ansökan redovisas årmedeldygnstrafik från mätningar utförda av Trafikverket. Vid ett av mättillfällena (10-11 januari) under 2012 har bolaget redovisat en siffra på hur många lastbilar som härrörde från tåkten i Torphyttan. Totalt visade den mätningen på 828 st. fordon, varav 85 st. lastbilar. Bolaget svarade den dagen för 32 st. in- och utpassager. Bolaget har inte kvar uppgifter om hur många transporter de svarade för under övriga mättillfällen under år 2012.

Bolaget uppger vidare i ansökan att huvuddelen av transportererna sker under barmarksperioden, ca 70 % av alla transporter beräknas förekomma under april till oktober. Bolaget förtydligar även i ansökan att det i verkligheten inte kommer vara en jämn fördelning, utan att transportererna koncentreras i samband med aktuella projekt. Bolaget poängterar att tåkten har en unik kvalitet och att det därmed är mycket viktigt att det finns utrymme för att ta ut stora volymer vid eventuella större projekt i regionen. Vidare påtalar man att väg 773 är klassad för att klara tung trafik (BK1) och därmed väl lämpad för transporter från tåktverksamheter. Bolaget anser inte att man har möjlighet att vidta bullerdämpande skyddsåtgärder som åvilar väghållaren att ombesörja.

Avfallshantering

Bolaget bedömer att inget utvinningsavfall kommer att uppkomma inom tåkten. Mottagning, hantering och återanvändning av riv- och fräsasfalt kan komma att ske under kortare tidsperioder inom verksamhetsområdet. Massorna mellanlagras på upplagsplanen för att omgående återanvändas vid framställning av grusslitlager och i nyproduktion av asfalt då mobilt

asfaltverk ställs upp i tåkten. Urlakning från upplagen bedöms av bolaget som mycket liten. Vid misstanke om fräs- och rivasfalt innehållande stenkoltjära kommer tillsynsmyndigheten omgående att kontaktas för avgörande om vidare hantering. Rutiner kommer att inarbetas i bolaget kontrollprogram.

Rena jord- och schaktmassor samt morän kan under perioder föras in till tåkten för att använda i efterbehandlingen samt anläggande av upplagsplaner, bullervallar m.m.

Yttranden

Bergslagens Miljö- och byggnämnd

Bergslagens Miljö- och byggnämnden, Lindesbergs kommun har i yttrande anfört att den ökade mängden transporter längs väg 773 medför så stor olägenhet för de boende utmed vägen att nämnden avstyrker ansökan, såvida inte bolaget redovisar åtgärder eller alternativ som gör att störningarna från transporterna kan minska till en nivå som blir acceptabel.

Länsstyrelsen i Örebro län

Länsstyrelsen i Örebro län har i yttrande anfört att de avstyrker ansökan med anledning av de störningar tåkttransporterna ger upphov till längs länsväg 773 ut till riksväg 50.

Trafikverket

Trafikverket har i yttrande anfört att de inte har någon erinran angående tillståndsansökan.

Bolagets bemötande av yttranden och synpunkter

Bolagets synpunkter med anledning av samrådet

Vad det gäller vibrationer har bolaget genomfört mätningar som visar på värden långt under riktvärdet. Skulle skador mot förmodan uppstå är bolaget skyldiga att ersätta dessa. Avseende buller från verksamhetsområdet anser bolaget att man inte på något oacceptabelt sätt kommer att störa närboende. De mest bullrande momenten kommer endast ske dagtid helgfri vardag och koncentreras till ett fåtal gånger per år.

Under samrådet har det tydligt framgått att det inte är täktverksamheten i sig som är mest störande, utan de tunga transporterna och övrig trafik längs länsväg 773. Bolaget bedömer det som svårt att få tillstånd av Trafikverket att anlägga en ny utfartsväg genom skogen med väganslutning direkt till riksväg 50. Vad gäller bullerdämpande åtgärder på allmän väg är det väghållaren (Trafikverket) som ansvarar för dessa åtgärder.

Bolagets bemötande av Bergslagens Miljö- och byggnämnds och Länsstyrelsens i Örebro län yttranden

I huvudsak har bolaget anfört följande. Det material som bryts i Torphyttan håller mycket god kvalitet och klarar ett kulkvarnsvärde under 5 och har ett LA-tal på runt 10-11. Det finns bara ett fåtal täkter i Sverige som har denna kvalitet och denna typ av material är en bristvara i Mellansverige. Bolaget levererar redan nu material till beläggningsarbeten i Stockholmsregionen. Närmaste täkt med delvis motsvarande kvalitet finns i Vansbro, Gränna och Noppikoski - således på mycket långa avstånd till Stockholmsregionen.

Bolaget anser att det är olyckligt att Länsstyrelsen eller nämnden inte kommenterat materialförsörjningsproblematiken som en konsekvens i sina yttranden. För det fall Miljöprövningsdelegationen bifaller Länsstyrelsens förslag till beslut kan materialbehovet i regionen, enligt bolagets mening, skäligen inte anses vara väl tillgodosett.

Bolaget påpekar även att Miljöprövningsdelegationen avslagit en täkt i Skrikarhyttan i beslut daterat den 4 juni 2008 med hänvisning bl.a. till Torphyttans existens.

Angående störningar från transporter har bolaget under den senaste tillståndstiden inte mottagit några synpunkter eller klagomål. Bolaget har även begärt diarieutdrag från Bergslagens Miljö- och Byggnämnd och från Länsstyrelsen. Diarieförteckningarna visar att det inte finns ett enda registrerat ärende kring störningar från täktverksamheten i Torphyttan. Inte heller har tillsynsmyndigheten vid tillsynsbesök framfört synpunkter på störningar eller klagomål på transporter härrörande till verksamheten.

Vid samrådet erhöll 40 stycken fastigheter ett utskick där planerad verksamhet beskrevs. Endast fem av dessa fastighetsägare har yttrat sig. De som yttrat sig önskar inte att täkten stoppas utan ger istället förslag på lösningar till att täkten och de boende längs med vägen ska kunna fungera tillsammans. De synpunkter som framställs av fastighetägarna kan inte anses vara av den art att de motiverar ett avslag av tillståndsansökan.

Länsstyrelsen
Örebro län

BESLUT
2013-12-18

Dnr: 551-5405-2012

Anl. nr: 1885-29-a

Täkttransporterna mellan verksamhetsområdet och riksväg 50 går på väg 773, en allmän väg, för vilken Trafikverket är väghållare. Vägen har högsta bärighetsklass. De klagomål som framförts vad gäller vägens möjlighet att hantera lastbilstrafiken kan således lämnas utan avseende. Inga klagomål från boende längs väg 773 har registrerats hos Trafikverket.

Det är behovet som styr verksamhetens omfattning. Det är således endast vid väldigt stora, och sällan förekommande projekt, som produktionen kommer att uppgå till maximal volym om 300 000 ton. Den normala utgångspunkten bör därför utgå från en årsproduktion om ca 100 000 ton. Vid en sammanräkning av tillfällena med både asfalttillverkning och mottagande av rena schaktmassor i kombination med maximal produktion innebär det att antalet in- och uttransporter per arbetsdag kommer att uppgå till 106. Det är dock inte en realistisk situation, utan den verkliga situationen innebär att huvuddelen av transporterna med rena massor är returtransporter. Antalet in- och uttransporter mot riksväg 50 kommer därmed i värsta fall uppgå till 95.

Enligt villkor 2 i täktillståndet framgår att transporterna endast får ske vardagar kl. 05.30-22.00 och att tillsynsmyndigheten har rätt meddela ytterligare begränsningar vid behov. Bolaget vill påtala att tillsynsmyndigheten aldrig någonsin utnyttjat sin rätt att meddela ytterligare begränsning av arbetstiden gällanden transporterna.

Bolaget redovisar i sitt yttrande kompletterande beräkningar av maximalt buller för samtliga uteplatser längs med väg 773. Rapporten visar att 9 av 38 bostadsfastigheter har en maximal ljudnivå över 70 dBA på uteplats. I den nya bullerutredningen tas hänsyn till var uteplatsen är placerad. Utöver dessa 9 bostadsfastigheter har två bostadsfastigheter en inglasad altan där ljudnivån utomhus ligger på 73 dB(A) men där ljudnivån på altanen bedöms ligga under 70 dB(A). Ytterligare tre bostadsfastigheter har ingen särskild uteplats men har alla ett område på husets baksida där de maximala ljudnivåerna inte överskrider 70 dB(A).

För överskridande av riktvärdet på maximalt 70 dB(A) på uteplats finns en gemensam praxis från Boverket och Naturvårdsverket som säger att fem överskridande i medeltal per max trafiktimme och dygn tillåts, det vill säga i värsta fall 5 gånger per timme från kl. 06.00 på morgonen till kl. 22.00 på kvällen. Tillämpas denna praxis uppfylls riktvärdena för samtliga transportsценарion utom "worst-case"-scenariot. I det fall det skulle bli aktuellt med ett sådant scenario kan man begränsa det maximala antalet uttransporter så att fem fordonsrörelser per timme mellan 06-22 inte överskrider. Bolaget kan tänka sig att underkasta sig en

begränsning, även om det rimligtvis inte är en fråga för tillståndsprövningen av täktverksamheten utan en fråga för väghållaren. Bolaget justerar sina yrkanden mot bakgrund av ovan, genom ett ytterligare villkor:

Begränsa verksamheten på så sätt att, vid perioder med asfaltproduktion i täkten, den totala årliga produktionsvolymen av täktverksamhet och asfalttillverkning, aldrig sammanlagt överstiger 275 000 ton.

I samråd med tillsynsmyndigheten ska bolaget upprätta kontrollprogram för verksamheten och däri ha uppföljning av andelen transporter samt sammanställa dessa årligen.

Det buller som transporterna till Torphyttan ger upphov till håller sig inom de riktvärden som följer av Naturvårdsverkets normer. Det torde i sig vara tillräckligt för att tillståndsfrågan ska vara utredd. Fastighetsägare längs med väg 773 kommer därför inte att utsättas för nivåer som överstiger vad i flertalet andra situationer anses rimligt att tåla. Bolaget bedömer att de störningar som är aktuella i detta ärende inte är tillåtlighetsfrågor utan på sin höjd villkorsfrågor.

Transporterna till och från verksamheten fram till den allmänna vägen utgör ett följd företag som kan beaktas vid tillståndsprövningen och som i detta fall kan villkorsregleras. Synpunkter som framförts gäller situationen utmed väg 773. Bolaget har inte ansvar för den trafiksituation eller de förhållanden som råder på allmän väg, detta är Trafikverkets ansvar. I Miljöoverdomstolens dom 2008-07-25, mål M 5471-07 slås det fast att ett ansvar även kan åligga ett bolag om det rör sig om hus belägna i närhet till täkten samt att transporterna utgör en betydande andel av den totala andelen transporter på vägen.

I Infrastrukturpropositionen (1996/97:53) har man angivit att åtgärder mot buller i första hand ska vidtas när det föreligger en ekvivalentnivå om 65 dBA, vilket inget av de aktuella bostadshusen är i närheten av.

Bolaget påpekar att den höga maxvolymen kommer bara realiseras för de fall det under en kommande 25-årsperiod skulle komma att krävas stora volymer bergmaterial i ett enskilt projekt, vilket skulle motsvara en ombyggnation/nybyggnation av riksväg 50.

Angående ett eventuellt anläggande av ny väg österut genom skogen med utfart till riksväg 50 bedöms detta som mycket problematiskt av bolaget. Trafikverket är av säkerhetsskäl oerhört restriktivt med nya

anslutningsvägar till riksvägar och europavägar. Förutsättningarna för att nå en sådan lösning bedöms av bolaget som oerhört små.

Miljöprövningsdelegationens bedömning

Miljökonsekvensbeskrivning

Miljöprövningsdelegationen konstaterar att bolaget har genomfört samråd och upprättat en miljökonsekvensbeskrivning enligt bestämmelserna i 6 kap. miljöbalken och förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar. Miljöprövningsdelegationen finner att inlämnad miljökonsekvensbeskrivning efter gjorda kompletteringar uppfyller kraven och kan godkännas enligt 6 kap. 9 § miljöbalken.

Tillåtlighet

Tillståndets omfattning

Bolagets verksamhet är tillståndspliktig enligt 4 kap. 2 §, kod 10.11; B, i miljöprövningsförordningen (2013:251). Koden innebär tillståndsplikt för *"Täkt av berg med ett verksamhetsområde som är större än 25 hektar, om verksamheten inte endast innebär uppläggning och bortforsling av redan utbrutet och bearbetat material efter det att tillsynsmyndigheten meddelat beslut om att täkten är avslutad"*.

Verksamheten är även anmälningspliktig enligt;

4 kap. 6 §, kod 10.50; C – *"Anläggning för sortering eller krossning av berg, naturgrus eller andra jordarter inom område som omfattas av detaljplan eller områdesbestämmelser, eller utanför område som omfattas av detaljplan eller områdesbestämmelser, om verksamheten bedrivs på samma plats under en längre tid än trettio kalenderdagar under en tolv månadersperiod"*.

14. kap. 16 §, kod 26.150; C – *"Asfaltverk eller oljegrusverk som ställs upp inom område med detaljplan eller områdesbestämmelser, eller som ställs upp utanför område med detaljplan eller områdesbestämmelser i mer än 90 kalenderdagar under en tolv månadersperiod"*.

29 kap. 14 §, kod 90.140 C – *"Användning för anläggningsändamål av avfall på ett sätt som kan förorena mark, vattenområde eller grundvatten, om föroreningsrisken är ringa"*.

Allmänna hänsynsregler m.m.

Av 1 kap 1 § miljöbalken framgår att bestämmelserna i balken syftar till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. Miljöbalken ska bl.a. tillämpas så att människors hälsa och miljön skyddas mot skador och olägenheter. Värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas. Mark, vatten och fysisk miljö i övrigt används så att en från ekologisk, social, kulturell och samhällsekonomisk synpunkt långsiktigt god hushållning tryggas.

Enligt 2 kap 3 § miljöbalken ska alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Dessa försiktighetsmått ska vidtas så snart det finns skäl att anta att en verksamhet eller åtgärd kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Med olägenhet för människors hälsa avses, enligt 9 kap 3 § miljöbalken, störning som enligt medicinsk eller hygienisk bedömning kan påverka hälsan menligt och som inte är ringa eller helt tillfällig.

Hushållningsbestämmelser

Enligt 2 kap. 6 § andra stycket miljöbalken ska hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap miljöbalken tillämpas i de fall som gäller ändrad användning av mark eller vattenområden. Med sådan ändring avses att verksamheten eller effekten av den har en sådan varaktighet att det ska kunna anses vara fråga om en ändrad användning av området. Bestämmelsen gäller således inte helt tillfälliga verksamheter.

Den ansökta verksamheten är enligt Miljöprövningsdelegationen av sådan varaktighet att bestämmelserna är tillämpliga.

Området för lokaliseringen är inte av riksintresse enligt 3 eller 4 kap. miljöbalken. Inte heller några andra intressen enligt 3 kap. 2-9 § § miljöbalken berörs.

Planförhållanden

Enligt 2 kap. 6 § tredje stycket miljöbalken får tillstånd inte ges i strid med gällande detaljplan eller områdesbestämmelser. Små avvikelser får dock göras, om syftet med planen eller bestämmelsen inte motverkas.

För det aktuella området saknas detaljplan och områdesbestämmelser.

Länsstyrelsen
Örebro län

BESLUT
2013-12-18

Dnr: 551-5405-2012

Anl. nr: 1885-29-a

Miljö kvalitetsnormer

Av 2 kap. 7 § miljöbalken framgår att vid prövning av tillstånd för en verksamhet som bl.a. kan antas på ett inte obetydligt sätt bidra till att en miljö kvalitetsnorm inte följs, får verksamheten tillåtas endast under vissa förutsättningar.

Miljöprövningsdelegationen bedömer att bolagets verksamhet inte är en sådan verksamhet som avses ovan.

Miljömål

Verksamheten bedöms inte medverka till att möjligheten att uppnå de nationella eller regionala miljömålen minskar.

Val av plats

Enligt 2 kap. 6 § första stycket miljöbalken ska för verksamhet som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde, väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön.

Med de av bolaget föreslagna skyddsåtgärderna/försiktighetsmåttan innebär en lokalisering av verksamheten till fastigheten Torphyttan 4:3 att verksamheten bedöms medföra följande effekter för människors hälsa och miljön.

Omgivningspåverkan från själva verksamhetsområdet

Landskapsbild, natur- och kulturmiljö

Planerad utökning av täktverksamhet kommer att medföra en lokal påverkan på landskapsbild, då skog som finns på platsen kommer att avverkas och övrig vegetation tas bort i samband med att jordmassorna avbanas för att möjliggöra uttag av bergmaterial. Den största påverkan på landskapsbild utgör själva borttagandet av berg.

Sydost om täkten ligger Tranmossen med en sumpskog som har klassats som naturvärde 4, d.v.s. med lägre naturvärden. Väster om täkten finns två bebyggelse lämningar och väster om infarten till täkten en kyrkstig.

Miljöprövningsdelegationen bedömer att påverkan inte är av sådan omfattning att täkt tillstånd inte kan beviljas av den anledningen.

Buller, vibrationer och luftstöt våg

Buller, vibrationer och luftstöt våg kan störa boende i täktens närhet. Avståndet till närmsta bostad är dock ca 900 meter.

Utsläpp till luft, vatten och mark

Utsläpp till luft utgörs bl.a. av damm från stenmjöl som uppkommer vid krossning och borring samt stoft från asfaltverk vid tillverkning av asfalt. Därutöver kan damning uppkomma från körytor och upplag vid torr och blåsig väderlek.

Damning från verksamheten kan begränsas genom vidtagande av försiktighet och skyddsåtgärder.

Flytande kemikalier och avfall samt tankning av fordon kan vid läckage och spill förorena mark yt- och grundvatten. Skyddsåtgärder är möjliga att vidta för att minska risken för läckage.

Avfallshantering

För efterbehandling av tükten kommer externa jord- och schaktmassor föras in till tükten. Hantering och mellanlagring av riv- och fräsasfalt kommer att ske på en upplagsplan inom verksamhetsområdet.

Miljöprövningsdelegationen bedömer, förutsatt att mottagning och hantering endast sker av rena massor och asfaltmassor fria från stenkoltjära, att påverkan medför en acceptabel störning.

Följdföretag

Externa transporter

När det gäller transporterna till och från tükten och frågan om dessa utgör s.k. följd företag och inom vilket område olägenheterna från dem ska beaktas vid prövningen gör Miljöprövningsdelegationen följande bedömning.

Vid tillståndsprovning enligt miljöbalken ska, enligt 16 kap. 7 § miljöbalken, hänsyn tas till andra verksamheter eller särskilda anläggningar som kan antas bli behövliga för att verksamheten ska kunna utnyttjas på ett ändamålsenligt sätt (s.k. följd företag). Högsta domstolen har i sitt avgörande NJA 2004 s. 421 bl.a. konstaterat att transporter till och från en anläggning utgör ett s.k. följd företag och ska beaktas vid prövningen under förutsättning att de har ett omedelbart samband med den tillståndsprovade verksamheten.

Högsta domstolen uttalar att i princip har alla slags transporter till och från en miljöfarlig verksamhets anläggningar ett större eller mindre samband med den verksamhet som ska bedrivas efter tillståndsprovning. Frågan är emellertid var gränsen går för att ett sådant följd företag ska anses ha ett omedelbart samband med den tillståndsprovade verksamheten och därmed ska beaktas vid bedömningen om den ansökta

Länsstyrelsen
Örebro län

BESLUT
2013-12-18

Dnr: 551-5405-2012

Anl. nr: 1885-29-a

verksamheten kan få komma till stånd och på vilka villkor detta i så fall ska få ske. Den frågan får avgöras genom en sammanvägning av omständigheter som transporternas karaktär och omfattning, var transporterna befinner sig i förhållande till anläggningen samt olägenheterna från transporterna satta i relation till olägenheterna från övrig trafik och verksamhet. Härtill kommer att transporterna till och från en anläggning kan utgöra den helt dominerande trafikmängden i anläggningens närområde medan transporterna, när de rör sig längre bort i Sverige eller utomlands, där kan utgöra en försvinnande liten del av den totala trafiken och olägenheterna från denna.

Vidare fastslås att en rimlig avgränsning vid tillståndsprövning och fastställande av villkor för en miljöfarlig verksamhet kan vara att kräva redovisning av miljökonsekvenser av transporterna till och från en anläggning i anläggningens närområde. Visar sig olägenheterna i sådana fall alltför allvarliga kan det ytterst innebära att en ansökan om tillstånd till miljöfarlig verksamhet kan komma att avslås.

Bolaget har hävdad att endast transporterna till och från verksamheten fram till den allmänna vägen, inte transporterna på allmän väg, utgör ett sådant följdföretag som kan beaktas vid tillståndsprövningen och som kan villkorsregleras. I Länsstyrelsens beslut om tillstånd till verksamheten år 2002 bedömdes aldrig omgivningspåverkan från de externa transporterna på allmän väg då Länsstyrelsen, enligt vad man ansåg då vara gällande praxis, fann att dessa inte skulle omfattas i tillståndsprövningen. Miljööverdomstolen (numer Mark- och miljööverdomstolen) har emellertid i sitt avgörande i MÖD 2007:30 (M 9873-06, 2007-10-04) konstaterat att detta resonemang strider mot gällande praxis i fråga om behandlingen av olägenheter från transporter vid tillståndsprövning och hänvisar till tidigare domar från domstolen.

Miljöprövningsdelegationen bedömer att transporterna till och från den ansökta täktverksamheten, även på väg 773, är ett sådant följdföretag som ska beaktas vid tillståndsprövningen.

Trafikflöde

Trafikverket har två stickprovspunkter längs länsväg 773 som är placerade mellan bergtäktens utfart och utfarten till riksväg 50, d.v.s. den sträcka där 90 % av alla täkttransporter går enligt bolaget. Den ena mätpunkten är placerad ca en kilometer från utfarten till riksväg 50 och den andra ca 500 meter från samma utfart. Rådande trafikflöde (år 2012) uppgår enligt Trafikverket till 830 respektive 910 fordon/dygn (ÅDT=årsmedeldygnstrafik) varav 80 (10 % av totala antalet fordon)

respektive 70 (8 %) fordon utgörs av tung trafik. Ca 95 % av alla tunga transporter går mellan kl. 06:00 – 22:00 enligt mätningarna.

Bolaget har uppgett att för ett av mätdygnen (10-11 januari) lämnade 16 st. lastbilar tåkten med ballastmaterial, d.v.s. 32 st. fordonsrörelser med tunga fordon. I ansökan har bolaget angett att ett uttag på 100 000 ton berg per år genererar ca 13-15 uttransporter per arbetsdag, d.v.s. 26-30 fordonsrörelser. Av bolagets miljörapport för år 2012 framgår produktionen var 98 312 ton under året. Om fördelningen av transporter i dagsläget är desamma som bolaget angett i ansökan, d.v.s. att 90 % av de tunga transporter färdas på sträckan mellan tåkten och utfarten till riksväg 50, kan man alltså anta att bolaget varje arbetsdag i snitt under 2012 bidrog med 23-27 ($26 \times 0,9$ | $30 \times 0,9$) tunga transporter vid ovan angivna mätpunkter, förutsatt att i stort sett samtliga transporter utförs av lastbil med släp (32 ton/fordon). Vid stickprovsmätningen som genomfördes av Trafikverket den 10-11 januari 2012 passerade endast 24 respektive 20 lastbilar med släp respektive mätpunkt, och vid en mätpunkt placerad ca 1,75 kilometer väster om tåktens utfart passerade endast två lastbilar med släp. Alltså kan man dra slutsatsen att bolaget, åtminstone under det mätdygn, lastade ut material på en större andel lastbilar utan släp (13 ton) än vad man förutsatt i nuvarande ansökan.

Om man ändå förutsätter att bolaget under 2012 lastat i huvudsak lastbilar med släp (32 ton/fordon) för att minska antalet externa transporter bidrog alltså bolaget med 23-27 (avrundat till 25) tunga transporter per arbetsdag mellan utfarten från tåkten till utfarten på riksväg 50.

Får bolaget tillstånd enligt aktuell ansökan skulle tåkttransporterna vid maximal produktion öka väsentligt. Enligt bolagets beräkningar skulle aktuell vägsträcka vid ett sådant scenario belastas med 95 in- och uttransporter från tåktverksamheten varje arbetsdag, utslaget under hela året, vilket i princip fördubblar den tunga trafiken med en ökning med 70 tunga fordon/arbetsdag (*scenario 1*). Bolaget har emellertid uppgett att 70 % av transporter sker under perioden april till oktober. Detta innebär att det dagliga genomsnittliga antalet in- och uttransporter från tåktverksamheten under denna period kan beräknas till 115 per arbetsdag, en ökning med 90 transporter/arbetsdag, motsvarande drygt två tredjedelar av den totala andelen tung trafik (*scenario 2*). Bolagets åtagande om att vid perioder med asfaltproduktion begränsa den totala

BESLUT
2013-12-18

Dnr: 551-5405-2012

Anl. nr: 1885-29-a

Länsstyrelsen
Örebro län

årliga produktionsvolymen av täktverksamhet och asfalttillverkning till 275 000 ton + mottagande av schaktmassor 10 000 ton (vilket f.ö. innebär 310 000 ton de år asfalttillverkning inte sker) skulle, utslaget under hela året, generera ca 70 dagliga in- och uttransporter, en ökning med 45 transporter/arbetsdag (*scenario 3*). Under perioden april – oktober skulle detta generera ca 85 dagliga in- och uttransporter, en ökning med 60/arbetsdag (*scenario 4*).

Avgränsning av närområde

Vad gäller avgränsningen av täktverksamhetens närområde gör Miljöprövningsdelegationen följande avvägningar.

Att begränsa störningarna (buller, vibrationer etc.) från den tunga trafiken gentemot närboende intill länsväg 773 är mer komplicerat än att begränsa störningarna från själva verksamhetsområdet, då bolaget bl.a. inte har rådighet över frågor som rör åtgärder längs allmän väg eller på privata fastigheter. Krav på nödvändiga försiktighetsmått, såsom bullerplank och dylikt kan därför inte ställas upp som villkor. I handläggningen av ärendet har kontakt tagits med Trafikverket som uppger att det inte vidtagits några bullerdämpande åtgärder vid fastigheterna längs länsväg 773. Avsnittet är i dagsläget inte prioriterat och inte i nuläget aktuellt för några åtgärder.

Länsväg 773 är smal (7 meter), krokig och med bostäder i nära anslutning till vägen, och i de avseendena dåligt lämpad för tung trafik. Med beaktande av länsväg 773 beskaffenhet och bredd skulle de tillkommande transportererna även försämra trafiksäkerheten för omgivningen. Dylika frågor som t.ex. trafikföreskrifter med hastighetsbegränsningar och en vägs dragning prövas dock i särskild ordning enligt bl.a. väglagen och kan inte tas upp till bedömning i detta ärende.

Av en översiktlig bullerutredning som bolaget låtit utföra framgår att 21 bostadshus längs väg 773 mellan bergtälten och riksväg 50 är utsatta för maximala bullernivåer > 70 dB(A) (riktvärde i enlighet med regeringens proposition 1996/97:53). En senare bullerutredning visar att maximala bullernivåer > 70 dB(A) uppträder vid uteplatserna på minst 9 och upp till 14 av de aktuella husen, beroende på vad som ska betraktas som uteplats. Vid varje passage av ett tungt fordon överskrids riktvärdena. Vid en maximal produktion skulle andelen tunga transporter, som framgår ovan, vid flertalet där angivna scenarion mer än fördubblas på sträckan mellan bergtälten ut till riksväg 50 enligt den fördelning bolaget angett. Bolaget har uppgett att 70 % av transportererna sker under

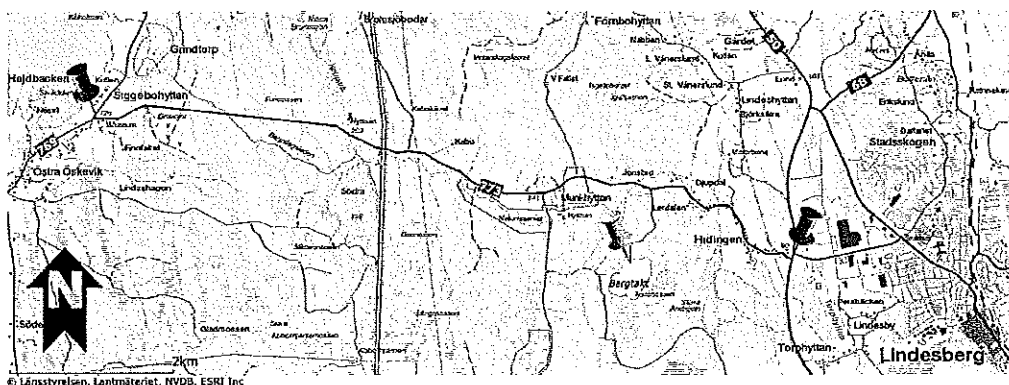
BESLUT
2013-12-18

Dnr: 551-5405-2012

Anl. nr: 1885-29-a

perioden april – oktober. Ökningen blir särskilt markant under denna tid, då husägare mer frekvent vistas ute på tomten och är än mer utsatta för omgivningsstörningar.

Sammantaget anser Miljöprövningsdelegationen att vägsträckan på länsväg 773 från bergtåkten till Siggebohyttan (länsväg 769) respektive från bergtåkten till Lindesberg (riksväg 50), totalt knappt 10 km, är en lämplig avgränsning av tåktverksamhetens närområde. Vid denna avvägning har Miljöprövningsdelegationen beaktat transporternas karaktär och omfattning, vägens sträckning och utformning samt olägenheterna från transporterna satta i relation till olägenheterna från övrig trafik och verksamhet i området. Den påverkan som de externa transporterna (tåkttransporterna) har på omgivningen inom detta närområde ska därmed, enligt Miljöprövningsdelegationen, beaktas vid tillståndsprövningen.

Tåktverksamhetens närområde avgränsas till området från bergtåkten och länsväg 773 mellan Siggebohyttan och Lindesberg

Buller

Av bullerutredningarna, vilka redogörs för ovan, framgår att ett flertal bostadshus längs länsväg 773 mellan bergtåkten och riksväg 50 är utsatta för maximala bullernivåer som överstiger 70 dB(A), vilket är det riktvärde som tillämpas för maximala momentana ljudnivåer vid uteplats från trafik i enlighet med regeringens proposition 1996/97:53. Något avsteg från detta finns inte i Boverkets Allmänna råd 2008:1 – Buller i planeringen - Planera för bostäder i områden utsatta för buller från väg- och spårtrafik. Att riktvärdena överskrids är givetvis otillfredsstillande. Vägghållaren (Trafikverket) har meddelat att det för vägvägnittet inte vidtagits några bullerdämpande åtgärder, avsnittet är inte heller prioriterat eller i nuläget aktuellt för några åtgärder. Varje tung transport medför ett överskridande. Vid en ökning av antalet tunga transporter ökar således antalet överskridanden och störningstillfällen i samma omfattning.

BESLUT
2013-12-18

Dnr: 551-5405-2012

Anl. nr: 1885-29-a

Länstyrelsen
Örebro län

Bolaget anser att det normala volymuttaget ska vara styrande för beslutet eftersom det maximala volymuttaget endast sker vid enstaka tillfällen. Miljöprövningsdelegationen anser dock att det vid bedömningen av transporterernas inverkan på människors hälsa och miljön är det nödvändigt att utgå från det maximala volymuttag som ansökan innebär.

Vid maximal produktion skulle maximalljudnivåerna uppträda betydligt oftare för boende i Hidingen utmed länsväg 773. Tillfällena då riktvärdet för de maximala momentana ljudnivåerna överskrids skulle då öka från 70-80 tillfällen enligt rådande trafikflöde enligt Trafikverkets mätpunkter till 140-150 gånger per dygn vid *scenario 1* ovan under *Trafikflöde*, till 160-170 gånger per dygn under perioden april – oktober i *scenario 2*, till 115-125 gånger per dygn i *scenario 3* och till 130-140 gånger per dygn under perioden april – oktober i *scenario 4*.

Av Miljödomstolens vid Nacka tingsrätt dom M 3292-08 (vilken fastställdes av Miljööverdomstolen i mål nr M 4869-09 då prövningstillstånd inte gavs) gällande prövning av utökad täkt på fastigheten Skrikarhyttan 8:4 (nuvarande Älvhyttan 4:5) i Örebro län framgår att en ökning från 85 till 159 tunga fordon per dygn, och tillika överskridanden av maximalljudnivåerna för ett flertal boenden i Bråten och Gyttorp längs länsväg 243 utgjorde en oacceptabel störning.

Motsvarande bedömning gjordes också i Miljödomstolens dom M 4853-10 gällande prövning av bergtäkt på fastigheten Knutsbol 1:47 i Örebro län med en ökning från 80 till 120 tunga fordon per dygn, och överskridanden av maximalljudnivåerna vid 15 respektive 17 bostäder vid passage av tunga fordon i vardera riktningen från täktutfarten utefter länsväg 555.

Miljöprövningsdelegationens slutsats av detta är att den ökade trafiken med lastbilar, som blir följderna av den planerade utvidgade täktverksamheten, orsakar störningar som inte är acceptabla för de boende längs länsväg 773. Vad bolaget anfört om bl.a. överskridande per maxtimme ändrar inte denna bedömning.

Vibrationer

Några vibrationsberäkningar finns inte redovisade längs vägen. Att tunga lastbilar (ca 32 ton) passerar bostäder som ligger nära vägen gör dock att vibrationsstörningar inte kan uteslutas.

Säkerhet

Miljöprövningsdelegationen konstaterar att länsväg 773 mellan bergtäkten och Lindesberg är smal och krokig med bostäder nära inpå vägbanan. Vägen saknar separat cykel- och gångväg och har ett flera

BESLUT
2013-12-18

Dnr: 551-5405-2012

Anl. nr: 1885-29-a

Länstyrelsen
Örebro län

utfarter från bostadshusen. Miljöprövningsdelegationen uppfattar detta som bekymmersamt med tanke på planerad utökning av den tunga trafiken. Som ovan konstaterats prövas dock frågor som rör trafiksäkerhet, såsom hastighetsbegränsningar och en vägs dragning i särskild ordning och kan inte tas upp till bedömning i detta ärende.

Hushållning med naturresurser

Bolaget motiverar ansökan om utvidgad täkt med att det finns ett kraftigt materialbehov i närområdet samt att bergmaterialets unika kvalitet gör att tåkten är viktig för materialförsörjningen för hela Mellansverige. Miljöprövningsdelegationen finner ingen anledning att ifrågasätta bolagets uppgifter om bergets kvalitet. Bergmaterialets unika kvalitet gör att det är mycket viktigt att hushålla med resursen och använda den där behovet av högpresterande slitlagerbeläggningar är störst. Enligt Sveriges geologiska undersöknings skrivelse till bolaget angående bergkvaliteten är produktionen viktig för den framtida materialförsörjningen i Mälardals- och Stockholmsregionerna.

Ett ökat uttag av detta unika bergmaterial skulle emellertid dels leda till oacceptabla störningar för de boende längs länsväg 773, och dels leda till att resursen förbrukas snabbare och i större utsträckning används för ändamål där materialets unika egenskaper inte är tekniskt motiverade. Det senare riskerar att medföra en bristande hushållning med en begränsad naturresurs.

Miljöprövningsdelegationens sammanfattande bedömning

Miljöprövningsdelegationen anser att de externa transporter till och från den aktuella platsen utgör sådant följdföretag som ska beaktas vid prövningen och att en lämplig avgränsning för det s.k. närområdet är, förutom utfartsvägen, länsväg 773 mellan Siggebohyttan (länsväg 769) och Lindesberg (riksväg 50).

Antalet tunga transporter kommer att öka i väsentlig grad till följd av den planerade verksamheten oavsett om transportererna slås ut jämnt över året eller om, som bolaget uppgett, 70 % av transportererna sker under perioden april – oktober eller om man tar hänsyn till bolagets kompletterande yrkande om produktionsbegränsning.

Miljöprövningsdelegationen konstaterar att de boende utmed länsvägen kommer att utsättas för sådana oacceptabla ökade störningar i form av buller från de externa transporter som verksamheten i den omfattning som ansökan avser inte kan tillåtas. Dessutom riskerar ett ökat uttag av det unika bergmaterialet medföra en bristande hushållning med en begränsad naturresurs. Ansökan ska därför avslås.

BESLUT
2013-12-18

Dnr: 551-5405-2012

Anl. nr: 1885-29-a

Länstyrelsen
Örebro län

Hur man överklagar

Den som vill överklaga tillståndsbeslutet ska skriva till Länstyrelsen i Örebro län. Ange vilket beslut som ska överklagas, t ex genom att ange beslutet diarienummer. Skriv också vilken ändring i beslutet som begärs och varför det ska ändras.

Skrivelsen ska ha inkommit till Länstyrelsen **senast tre veckor** från den dag ni tagit del av beslutet, annars kan överklagandet inte prövas.

Länstyrelsen skickar överklagandet vidare till Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt för prövning. Ytterligare upplysningar lämnas av Länstyrelsen.

Detta beslut har fattats av Miljöprövningsdelegationen inom Länstyrelsen i Örebro län. I beslutet har deltagit Björn Pettersson, ordförande och Jonas Söderlund, miljösakkunnig. Ärendet har beretts av Eva-Marie Jansson, miljöhandläggare. I beredningen av ärendet har i övrigt medverkat Jonas Georgsson, miljöhandläggare.

Björn Pettersson

Jonas Söderlund

Kopia till:

Bergslagens Miljö- och byggnämnd
Naturvårdsverket
Havs- och vattenmyndigheten
Trafikverket
Länstyrelsens miljöskydds-enhet

SVERIGES DOMSTOLAR

ANVISNING FÖR HUR MAN ÖVERKLAGAR - DOM I MÅL SOM HAR ÖVERKLAGATS TILL MARK- OCH MILJÖDOMSTOLEN

Den som vill överklaga mark- och miljödomstolens dom ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen.** Överklagandet prövas av Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätt.

Överklagandet ska ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

För att ett överklagande ska kunna tas upp krävs att Mark- och miljööverdomstolen lämnar **prövningstillstånd**. Det görs om:

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står mark- och miljödomstolens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Mark- och miljööverdomstolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om:

1. den dom som överklagas med angivande av mark- och miljödomstolens namn, datum för domen samt målnummer,
2. den ändring av mark- och miljödomstolens dom som klaganden vill få till stånd,
3. grunderna (skälen) för överklagandet,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Skriftliga bevis som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet.

Om ni tidigare informerats om att **förenklad delgivning** kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.

Ytterligare upplysningar lämnas av mark- och miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.